

ТАНЕПТЕНГІ САҢЫҚТЫРУ ЖАТТЫГУЛАРЫНЫҢ КАРТОТЕКАСЫ

Қыркүйек айы І-ІІ апта

I. Жүру. Әртүрлі бағытта жүру, жай жүру, шеңбер болып тұру.

II. 1б.к Аяқ бірге, кол төмен.

1 - колды алға созу, 2 – төмен түсіру, 5-6 рет қайталау.

2 б.к Аяқтың арасын ашып, кол нықта

1 колды жоғары көтеру, 2б.к ораду, 5-6рет қайталау.б.к Аяқтың арасы ашып, кол белде.

1 отыру, 2 тұру, 5-6 рет қайталау.

4 б.к аяқтың арасы ашып, кол белде.1. -онға бұрылу, 2б.к ораду 3-солға бұрылу, 4 б.к ораду, 4-5 рет

5 «көяңдарша секіреміз» аяқты бірге, кол бүтүлі кеуделе. Секіру, 7-8секунд

III еркін тыныс ал

Қыркүйек айы III-IV апта

(Қағаз жапқақтармен жаттығулар)

I Жүру, Аяқтың ұшымен, өкпемен, колды жоғары көтеріп жүру, жүгіру, жай жүру, шеңбер болып тұру.

II 1б.к Аяқ бірге, кол төмен.

1 - колды алға созу, 2 – колды айкастыру, 3-ажырату, 4б.к ораду, 4-5рет қайталау.

2.б.к. аяқтың арасы ашып, кол төменде.

1 колды көтеру, 2онға карай тербелу, 3 солға карай тербелу, 4б.к. ораду, 5-6рет қайталау.

3б.к аяқтың арасын ашып, кол төменде 1 колды алға созу, 2 отыру, 3 тұру, 4 б.к ораду.

4б.к аяқтың арасын ашып, кол төменде.1 тізені бүту, 2 колды алға созу, 3б.к ораду, 4-5рет қайт.

5б.к аяқты алмастырып секіру, 7-8 секунд

III Еркін тыныс алу.

ҚИМЫЛДЫ ОЙЫНДАР КАРТОТЕКАСЫ

Күн шуақ және жаңбыр

Балалар залдың қабырғасынан бір шама алысырақ қойылған орындықтардың арт жағына жүрелерінен отырады да, терезелен қарайды (орындықтың арттыңды саңылаудан) Тәрбиеші «Күн шуақ! Ойшап келіңдер!»-дейді. Балалар алаңда жүгіреді. «Жанбыр, тезірек үйге қайтыңдар!»-деген белгісі бойынша барлығы өз орындарына қарай жүгіреді және орындықтардың арт жағына келіп отырады.

Ойыншықты алып кет.

Ойыншықтарды (сылдырмақ, кіпкене кубиктер) бөлімінің, алаңның қарама қарсы жағына орналастырады. Тәрбиеші балаларды өзіне шақырып алады да, ойыншықтарды алып келуін өтінеді. Оның нұсқауы бойынша балалар ойыншықтарға қарай жүреді немесе жүгіреді. Ойыншықтарды тәрбиешіге алып келеді. Ол балаларды мадақтайды, ойыншықтарын қайтадан апарып қоюын өтінеді.

Нұсқау

Ойынды тапсырмалар қосып, күрделенуге болады. Ойыншықтарға тар жолмен немесе онша бітік емес заттардың үстімен алып өту.

Кешікпе

Кубиктер мен сылдырмақтарды еденге шеңбер бойымен орналастырады. Балалар кубиктердің жанына тұрады. Тәрбиешінің белгісі бойынша олар бірін-бірі қағып, соқпай және кубиктерге тиіп кетпей бөлмені айнала жүгіреді. «Кешікпе!» белгісі бойынша балалар өз кубиктеріне қарай жүреді және кубикерге тиіп кетпей бөлмені айнала жүгіреді. «Кешікпе!» белгісі бойынша балалар өз кубиктеріне қарай жүгіреді.

Тышқандар мен мысықтар

Балалар-тышқандар өз індерінде отырады (бөлменің қабырғасын жалғай немесе алаңның жан-жағына қойылған орындықтарға) Алаңның бір бұрышында мысық отыр. Мысықтың ролін тәрбиеші атқарады. Мысық ұйықтап кеткенде тышқандар бөлмеде жүгіреді. Бірақ, мысық оянады, керіліп созылады, миықтайды және тышқандарды ұстай бастайды. Тышқандар тез қашып кетеді және індеріне тығылып (орындықтағы өз орындарына отырады) қалады. Барлық тышқандар індеріне қайтып келген соң мысық қайта ұйқыға кіріседі. Ойын 5-6 рет қайталанатын.

Нұсқау

Мысық көзін жұмып, ұйықтаған соң ғана, тышқандардың інінен жүгіріп шығуларына болады. Ал індеріне мысық оянып, миықтай бастағанда ғана орылады. Тәрбиеші барлық тышқандардың індерінен жүгіріп шығуын бақылайды. Ойынға ойыншық мысықты да қоспауға болады. Балалар ормелеп шыға алатын кубиктерді де індері ретінде пайдалануға болады.

Жалауға қарай жүгіру.

Тәрбиеші балаларға екі түсті кіпкене жалаушаларды таратып береді. Қызыл және көк түсті. Тәрбиеші бір қолына қызыл, екінші қолына көк жалаушаны алып, екі қолын екі жаққа жақды. Түсіне қарай балалар екі топқа бөлініп тұра қалады. Бұдан кейін тәрбиеші балаларға алаңның ішінде қылдыруды, жүгіруді ұсынады. Балалар қылдырып жүргенде, Тәрбиеші бөлменің екінші жағына өтеді де: «Бір, екі, үш маған қарай жылдам

үш!» - дейді. Бұл кезде қолындағы жалаушаларды екі жаққа сермейді. Балалар отан қарай жүгіреді және өз қолдарындағы жалаушалардың түстеріне қарай жалаушаның жанына жиналады. Балалардың бәрі жиналып болған соң, тәрбиеші жалаушаларды жоғары көтеріп, бұлауды ұсынады.

Ойын 3-4 рет қайталанады.

Нұсқау.

Тәрбиешінің белгісі бойынша бұрын алаңның жан-жағына жүтіріп кетпеуі керек. Ол жалаушаларды бір қолынан екінші қолына ауыстырып отырады, өйткені балалар өз жалаушаларының түсіне қарай оның бірле сол жағына қарай жиналуы керек. Ойынға қосымша белгілермен тапсырмалар енгізуге болады. Мысалы: «Гокта!» белгісі бойынша ойнаушылардың барлығы тоқтай қалуы, қолдарын жұмыз немесе орықтарына тұрып шыр көбелек айналуы немесе секіріп биілеуі тиіс. Ал, бұл кезде тәрбиеші байқаптай басқа орынға кетіп қалады. Белгі бойынша тәрбиешінің жанына қайтадан жиналады. Жалаушалардың орнына балалардың қолына қол орамал немесе түстеріне сай кубиктер, лепталар беруге болады.

Өз түсінді тап

Тәрбиеші балаларға 3-4 түсті кішкене жалаушаларды таратып береді: қызыл, көк, сары, жасыл. Түсі бірдей жалаушасы бар балалар жалаушаның белгілі бір түсімен алдын ала белгіленген белменің ар бұрышына жиналады. Тәрбиешінің «ойнап келіңдер!» деген кезде балалар өз түстері бар жалаушаның қасына жиналады. Тәрбиеші қай топ бұрын жиналғанын белгілейді. Сонан соң ойын қайталанады.

(5-6 рет)

Нұсқау.

Бірінше рет қайталанып, балалар ойынды жақсы игерген соң тәрбиеші серуен кезінде тоқталып, қолдарын жұмызып, сол уақытта белменің бұрышында тұрған жалаушыларды ауыстырып қояды.

Трамвай

Балалар бір-бірінің қолдарынан ұстап, екі-екіден қалонаға тұрады. Бос қолдарымен олар ұшы байланған жіптен ұстайды. Яғни, кей бала жіпті оң қолмен, кей бала жіпті сол қолмен ұстайды. Бұл трамвай. Тәрбиеші екі қолына үш түрлі – сары, қызыл, жасыл жалау ұстап, белменің бір бұрышында тұрады. Ол жасыл түсті сигнал болғанда қозғалуға, қызыл, сары, түсте тоқтауға тиіс екендігін түсіндіреді. Тәрбиеші жасыл жалауды көтергенше бұл трамвай келе жатыр деген белгі, балалар белмені, аланды айнала жүгіреді. Тәрбиешіге, балаларына дейін жүтіріп келіп, қай түс жаныңның бақылайды. Егер бұрынғыдай жасыл түс болса жүрісті жалғастыра береді. Ал егер сары мен қызыл жаныса олар тоқтайды, жасылдың жаңуын күтеді.

Нұсқау

Ойын кезінде балаларды көшеде жүру ережелімен таныстыру. Егер ойынға балалар аз қатысса екі-екіден немесе бір қалонаға тұрғызуға болады. Ойынның сюжетін дамыта түсуге болады; жолаушы трамвайдың кезуін күтіп отырған жолаушылардың аялдамасын ұйымдастырады, аялдамаға жақындағанда трамвай жүрісін баяулатады және тоқтайды. Жолаушылардың бір сыпырасы трамвайдан шығып, біраз жолаушы қайтадан мінеді. Трамвайға шығып-түсу үшін жіпті көтереді. Жіптің ұшына кішкене қондырау байлаулы. Жүгер кезде бір бала (қондырғы) қондыруды сынып, белгі береді.

Поезда

Балалар қалонаға бір-бірінен тұрады. (бір-бірімен қол ұстаспай) Біріншісі паравоз ал қалғандары вагондар. Тәрбиеші гуток береді де, поезд алға

жылжи бастайды, ең әуелі бау, кейін жылдам, жылдамдық және ең соңында балалар жүтуге айналады. «Поезд станцияға жақындап келеді» - дейді тәрбиеші. Балалар жүрісті бірте – бірте баяулатады да, поезд тоқтайды. Балалар серуендеуге шығады. Олар жан-жаққа тарап, гүлдер, жеміс, сәтпірауқұлақтар терең. Гүлдікті есті салт олар қайталан калоннаға тұрады да, поездің қозғалысы жаңадан басталады. Ойын 4-5 рет қайталанатын.

Нұсқау

Алғашында балалар калоннаға кез-келген ретпен тұрады, ал жылдың аяғында өз орындарын есте сақтауды - өз вагонының табуды үйретеді. Ойынның сюжетін өзгертуге болады. Мысалы: поезд көлдің жаңына тоқтайды, онда балалар қайықта серуендейді, балық аулайды. т.б. бейнелейді.

«Үшты-үшты»

Педагог балаларға үшты-үшты қарпайыш үшты дегенде балалар қолдарын көтеріп ұшады, педагог үшты-үшты орындар үшты десе отыра қалады.

«Хан талапай»

Ойынға 5-10 балаға дейін қатыса береді. Асық көп болу керек. Көп асықтың ішінен үлкенірек біреуін алып қызыл түске бояйды. Осы асық «хан» болады. Алдымен санамақ арқылы ойын бастаушыны тағайындап алынды. Осы бала асықтың бәрін уасына жынып алып, отырған балалардың алдына шашып жібереді. Сендер «ханның» қалай түскенін байқап отырыңдар. Егер «хан» бүк, шік, тайкі түссе, ойын бастаушы бала «ханның» түсуіне қарай жақын жатқан асықтарды бас бармақтың көмегі арқылы сұх сауағымен итере-ырықтың біріне-бірін дәлдей отырып тигізеді.

Тигізген асықтарды өзіне алады.

Орамал тастамақ

Балалар шеңбер жасап тұрады. Бастаушы(тәрбиеші) балаларды айнала жүріп бір баланың артына орамал тастап кетеді. Артына орамалды тастағанын сезген бала менің артымда деп жауап береді. Артына орамалдың тастағанын сезбесе ол өлең, тақпақ айтып немесе билеп беруі керек.

Балалар шеңбер бойында көздерін жұмып тұруы керек. Ойын осылай жалғаса береді.